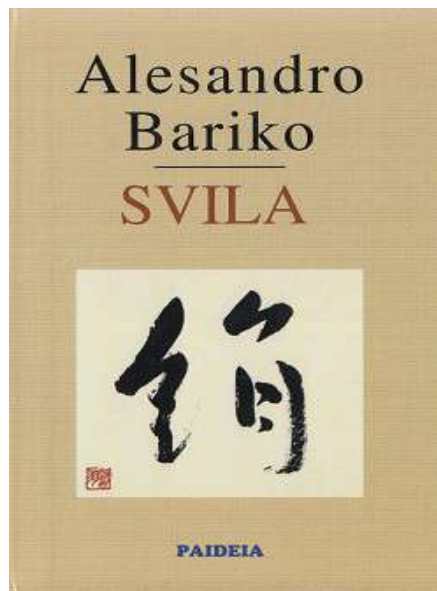

ALESANDRO BARIKO

SVILA

bojana888

1.

IAKO GA JE OTAC SPREMAO za blistavu vojničku karijeru, Erve Žonkur se u životu ipak bavio jednim neobičnim zanimanjem kojem ne beše strana, tananom ironijom sudbine, izvesna ljupkost koja je u sebi krila blagu notu *ženstvenosti*.

Erve Žonkur je živio od kupovine i prodaje svilenih buba.

Bilo je to 1861. Flober je upravo pisao *Salammbô*, električno osvetljenje je još uvek bilo samo pretpostavka, a Abraham Linkoln, s druge strane okeana, vodio je jedan rat čiji kraj nikada neće dočekati.

Erve Žonkur imao je 32 godine.

Kupovao je i prodavao.

Svilene bube.

2.

TAČNIJE REČENO, Erve Žonkur je kupovao i prodavao svilene bube u onom stadijumu dok su one bile samo sićušna jaja, žuta ili siva, nepokretna i naizgled mrtva. Na dlan samo jedne ruke moglo ih je stati na hiljade.

„To se zove držati sreću u ruci.”

Početak maja jajašca su se otvarala oslobađajući larvu koja bi se nakon trideset dana neumerene ishrane na bazi dudovog lista ponovo zatvorila u čauru, da bi potom dve nedelje kasnije konačno iz nje umakla, ostavljajući za sobom nasledstvo koje je u svili iznosilo više hiljada metara neobrađene niti, a u novcu jednu lepu svotu francuskih franaka: pod uslovom da se sve to izvede u skladu s pravilima i, kao u slučaju Ervea Žonkura, u nekoj oblasti južne Francuske.

Lavildje beše ime varoši u kojoj je Erve Žonkur živeo.

Elen ime njegove žene.

Nisu imali dece.

3.

KAKO BI IZBEGAO ŠTETE od epidemija koje su sve češće pustošile evropska uzgajališta, Erve Žonkur je u nabavku jaja svilene bube odlazio preko Sredozemnog mora, u Siriju i Egipat. To je njegov posao činilo čudesno pustolovnim. Svake godine, početkom januara, polazio je na put. Putovao bi hiljadu šesto milja morem i osamsto kilometara kopnom. Odabrao bi jaja, ugovorio cenu, obavio kupovinu. Potom bi se okrenuo, putovao osamsto kilometara kopnom i hiljadu šesto milja morem i vratio se u Lavildje, obično prve nedelje aprila, obično u vreme Velike mise.

Radio bi još dve nedelje pakujući jaja i prodavajući ih.

Ostatak godine se odmarao.

4.

- KAKVA JE AFRIKA? - pitali su ga.

- Umorna.

Imao je veliku kuću na izmaku grada i jednu malu laboratoriju, u centru, tačno preko puta napuštene kuće Džina Berbeka.

Džin Berbek je jednog dana odlučio da više nikada ne progovori. Održao je obećanje. Žena i dve ćerke ga napustiše. On umre. Njegovu kuću ne htede niko, te ona ostade napuštena.

Kupujući i prodajući svilene bube, Erve Žonkur je svake godine zarađivao sumu koja je bila dovoljna da njemu i njegovoj ženi obezbedi onu udobnost koja se u provinciji obično smatra luksuzom. Nenametljivo je uživao u svojim dobrima, a mogućnost, veoma izvesna, da postane uistinu bogat ostavljala ga je posve ravnodušnim. Bio je, između ostalog, jedan od onih ljudi koji vole da *prisustvuju* sopstvenom životu, smatrajući nepriličnom svaku ambiciju da u njemu *učestvuju*.

Valja reći da oni svoju sudbinu posmatraju onako kako većina ostalih obično posmatra kišni dan.

5.

DA SU GA PITALI, Erve Žonkur bi odgovorio da se u njegovom životu nikada ništa neće promeniti. Ipak, početkom šezdesetih, epidemija pebrine koja je jaja iz evropskih uzgajališta učinila praktično neupotrebljivim, proširila se preko mora u Afriku i, po pričanju nekih, čak i u Indiju. Erve Žonkur se vratio sa svog uobičajenog putovanja, godine 1861, donevši izvesnu količinu jaja koja su, ispostavilo se dva meseca kasnije, gotovo sva bila zaražena. Za Lavildje, kao i za mnoge druge gradove koji su svoje bogastvo zasnivali na proizvodnji svile, ta godina kao da beše početak kraja. Nauka nije mogla da ustanovi uzroke epidemije. I činilo se da je čitav svet, čak i one njegove najudaljenije oblasti, u kandžama ove misterije za koju nije bilo objašnjenja.

- *Skoro* čitav svet - tiho reče Baldabju. - Skoro - nasuvši dva prsta vode u svoj Pero.

6.

BALDABJU JE BIO ČOVEK koji je pre dvadeset godina ušetao u varoš, uputio se pravo u gradonačelnikovu kancelariju, ušao ne sačekavši da bude najavljen, spustio na njegov sto maramu boje sunčevog zalaska i upitao

- Znete li šta je ovo?

- Ženske stvari.

- Pogrešno. Muške stvari: novac.

Gradonačelnik ga izbaci napolje. On izgradi svilaru, dole na reci, jednu veliku baraku za gajenje svilene bube, tik pored šume, i crkvicu posvećenu svetoj Agnezi, na mestu gde se ukrštao put za Vivije. Unajmio je tridesetak radnika, dopremio iz Italije jednu tajanstvenu mašinu od drveta, svu u točkovima i zupčanicima, i sedam meseci nije progovorio ni reč. Zatim je ponovo otišao kod gradonačelnika i spustio na njegov sto trideset hiljada franaka, uredno složenih, u krupnim novčanicama.

- Znete li šta je ovo?

- Novac.

- Pogrešno. To je dokaz da ste vi magarac.

Onda ih je pokupio, potrpao ih u torbu i okrenuo se da izađe.

Gradonačelnik ga zaustavi.

- Šta kog đavola treba da radim?

- Ništa: i bićete gradonačelnik jedne bogate varoši.

Pet godina kasnije Lavildje je imao sedam svilara i postao jedan od glavnih evropskih centara za gajenje svilene bube i pređu svile. Nije sve to bilo u vlasništvu Baldabjua. Mnogi viđeni ljudi i zemljoposednici iz te oblasti pridružili su mu se u ovoj neobičnoj preduzetničkoj avanturi. Baldabju je svakom od njih, bez ustezanja, otkrio tajne zanata. To ga je zabavljalo daleko više od gomilanja para. Podučavanje. I posedovanje tajni koje se mogu ispričati. Bio je takav čovek.

CW & BU

7.

BALDABJU JE TAKOĐE BIO i čovek koji je pre osam godina promenio život Ervea Žonkura. Beše to doba kada su prve epidemije počele da zahvataju evropsku proizvodnju svilene bube. Baldabju je hladnokrvno proučio situaciju i zaključio da problem ne treba rešavati već zaobići. Imao je ideju, nedostajao mu je pravi čovek. Shvatio je da ga je našao kada je ugledao Ervea Žonkura kako prolazi pored Verdunovog kafea, elegantan u uniformi pešadijskog potporučnika, s ponosnim držanjem vojnika na odsustvu. Imao je 24 godine, tada. Baldabju ga pozva u svoju kuću, raširi pred njim atlas prepun egzotičnih imena i reče

- Čestitam. Najzad si dobio ozbiljan posao, dečaće.

Erve Žonkur je odslušao čitavu priču o svilenim bubama, jajima, piramidama i putovanjima brodom. Onda reče

- Ne mogu.

- Zašto?

- Kroz dva dana mi se završava odsustvo, moram da se vratim u Pariz.

- Karijera u vojsci?

- Da. Tako je želeo moj otac.

Uze Ervea Žonkura i povede ga kod oca.

- Zna li ko je ovo? - upita ga pošto je ušao u njegovu kancelariju ne sačekavši da bude najavljen.

- Moj sin.

- Pogledajte malo bolje.

Gradonačelnik se zavalio u svoju kožnu fotelju počevši da se preznojava.

- Moj sin Erve, koji će se za dva dana vratiti u Pariz gde ga čeka blistava karijera u našoj vojsci, ako Bog i Sveta Agneza budu tako hteli.

- Baš tako. Samo što je Bog zauzet drugim stvarima, a sveta Agneza mrzi vojnike.

Mesec dana kasnije Erve Žonkur otputovao u Egipat. Putovao je na brodu koji se zvao *Adel*. U kabine je dopirao miris kuhinje, tu je bio i neki Englez koji je pričao da se borio kod Vaterloa, uveče trećeg dana ugledaše delfine kako svetlucaju na horizontu nalik pijanim talasima, na ruletu je neprekidno izlazio broj šesnaest.

Vratio se dva meseca kasnije - prve nedelje aprila, u vreme Velike mise - sa nekoliko hiljada jaja obmotanih vatom, smeštenih u dve velike drvene kutije. Imao je sijaset stvari da ispriča. Ali ono što mu Baldabju reče kada ostadoše sami bilo je

- Pričaj mi o delfinima.

- O delfinima?

- O tome kad si ih video.

Takav je bio Baldabju.

Niko nije znao koliko mu je godina.

CW & BU

8.

- SKORO ČITAV SVET - reče tiho Baldabju. - Skoro - nasuvši dva prsta vode u svoj Perno.

Avgustovska noć, posle ponoći. U to doba, obično, Verdun bi već odavno zatvorio. Stolice behu uredno složene preko stolova. Šank je bio očišćen, kao i sve ostalo. Trebalo je samo ugastiti svetlo i zatvoriti. Ali, Verdun je čekao: Baldabju je pričao.

Sedeći preko puta njega, s ugašenom cigaretom u ustima, Erve Žonkur je slušao, nepomičan. Kao pre osam godina, puštao je da mu taj čovek još jednom brižljivo ispiše sudbinu. Do njega je dopirao njegov tih i razgovetan glas, sinkopiran povremenim gutljajima Pernoa. Pričao je dugo. Poslednje što reče bilo je

- Nema izbora. Ako hoćemo da preživimo, moramo tamo otići.

Tišina.

Verdun, naslonjen na šank, podiže pogled ka njima.

Baldabju iscedi još jedan gutljaj Pernoa, sa dna čaše.

Erve Žonkur spusti cigaretu na ivicu stola pre nego što će reći

- A gde se tačno nalazi taj Japan?

Baldabju podiže svoj štap i uperi ga iznad krovova Sent-Ogista.

- Onuda, samo pravo.

Reče.

CW & BU

9.

U TO DOBA JAPAN JE zapravo i bio na drugom kraju sveta. Beše to ostrvo sačinjeno od ostrva, i čitavih dvesta godina živeo je sasvim odvojen od ostatka čovečanstva, opirući se svakom dodiru sa kontinentom i ne dozvoljavajući pristup nijednom strancu. Kineska obala bila je udaljena gotovo dvesta milja, ali se jedan carski dekret pobrinuo da je još više udalji, zabranjujući na čitavom ostrvu gradnju čamaca sa više od jednog jarbola. U skladu s jednom na izvestan način promućurnom logikom, zakon nije zabranjivao da se zemlja napusti: ali bi onoga ko pokuša da se vrati čekala smrtna kazna. Kineski, holandski i engleski trgovci su više puta pokušali da prekinu tu besmislenu izolaciju, ali jedino što su postigli bilo je da zasnuju jednu krhku i opasnu krijumčarsku mrežu. Na tome su zaradili malo novca, mnogo nevolja i nekoliko legendi kojima su mogli da se razmeću po lukama, kad padne noć. Tamo gde su oni omanuli, imali su uspeha Amerikanci, i to zahvaljujući oružju. Jula 1853. godine, komodor Metju K. Peri uplovio je u Jokohamski zaliv, sa modernom flotom parobroda, i dostavio Japancima ultimatum u kojem im je „čestitao” na otvaranju ostrva za strance.

Japanci nikada ranije nisu videli brod koji je mogao da plovi uz vetar.

Kada se, sedam meseci docnije, Peri vratio da primi odgovor na svoj ultimatum, vojna uprava pristala je da potpiše sporazum koji je strancima dozvoljavao pristup u dve luke na severu zemlje i predviđao pokretanje prvih, doduše umerenih, trgovačkih odnosa. More oko ovog ostrva - obznanio je komodor svečanim glasom - od danas je mnogo manje duboko.

10.

BALDABJU JE ZNAO sve te priče. Znao je pre svega jednu legendu koja se uporno provlačila kroz priče onih koji su se odande vratili. Kazivala je da na tom ostrvu prave najlepšu svilu na svetu. To čine više od hiljadu godina, u skladu sa obredima i tajnama koji behu dostigli jednu takoreći mističnu preciznost. Baldabju je smatrao da nije reč o legendi već o suštoj istini. Jednom je u rukama držao veo izatkan od niti japanske svile. Bilo je to kao da u rukama držiš oblak. I tako, kada je izgledalo da će sve otići do đavola, zbog cele te priče o pebrini i bolesnim jajima, on pomisli

- To ostrvo je prepuno svilenih buba. Na to ostrvo već dvesta godina nije kročio nijedan kineski trgovac niti engleski agent osiguranja, to je ostrvo do kojeg nikada neće stići nijedna bolest.

I ne samo da je to pomislio: već je i izgovorio pred svim proizvođačima svile iz Lavildjea, pošto ih je pozvao da se okupe u Verdunovom kafeu. Niko ga do tada nije čuo da pominje Japan.

- Treba li da proputujemo čitav svet kako bismo kupili jaja kako bog zapoveda u jednoj zemlji u kojoj strance vešaju?

- Vešali su - ispravi ga Baldabju.

Nisu znali šta da misle. Jedan od njih primeti

- Mora da ima neki razlog što nikome na svetu nije palo na pamet da

tamo kupuje jaja.

Baldabju je mogao da blefira podsećajući ih da na svetu postoji samo jedan Baldabju. Međutim, draže mu je bilo da kaže istinu.

- Japanci su pristali da prodaju svoju svilu. Ali ne i jaja. Nikome ih ne daju. A ako neko pokuša da ih iznese sa ostrva, to što čini je zločin.

Proizvođači svile iz Lavildjea bili su, manje ili više, prava gospoda, i nikada im ne bi palo na pamet da prekrše bilo koji zakon svoje zemlje. Pa ipak, pretpostavka da bi to mogli učiniti na nekom drugom kraju sveta učini im se sasvim prihvatljivom.

CW & BU

11.

BILO JE TO 1861. Flober je upravo završavao *Salammbô*, električno osvetljenje je još uvek bilo samo pretpostavka, a Abraham Linkoln, s druge strane okeana, vodio je jedan rat čiji kraj nikada neće dočekati. Odgajivači svile iz Lavildjea osnovaše udruženje i sakupiše svotu, pozamašnu, koja je bila potrebna za ekspediciju. Svi se složiše da je treba poveriti Erveu Žonkuru. Kada ga je Baldabju zamolio da prihvati on odgovori pitanjem.

- A gde se tačno nalazi taj Japan?

Onuda, samo pravo. Do na kraj sveta.

Otputova 6. oktobra. Sam.

Na izlasku iz Lavildjea privi uz sebe svoju ženu Elen i samo joj reče

- Ne smeš ničega da se plašiš.

Ona je bila visoka žena, kretala se lagano, imala je dugu crnu kosu koju nikada nije skupljala u punđu. Imala je predivan glas.

12.

ERVE ŽONKUR JE OTPUTOVAO sa osamdeset hiljada franaka u zlatu i imenima trojice ljudi koja mu je pribavio Baldabju: jednog Kineza, jednog Holanđanina i jednog Japanca. Prešao je granicu u blizini Meca, prošao kroz Virtemberg i Bavarsku, ušao u Austriju, stigao vozom do Beča i Budimpešte odakle je produžio sve do Kijeva. Prevalio je na konju dve hiljade kilometara ruske stepe, prešao preko Urala, ušao u Sibir, odakle mu je trebalo četrdeset dana da stigne do Bajkalskog jezera koje tamošnje stanovništvo naziva more. Spustio se niz tok reke Amur, prateći kinesku granicu sve do okeana, a kada je stigao do okeana zadržao se u luci Sabirk jedanaest dana, sve dok ga jedan holandski krijumčarski brod nije prevezao do Kapo Teraje, na zapadnoj obali Japana. Pešice, sporednim putevima, prošao je kroz pokrajine Išikavu, Tojamu, Niigatu, ušao u Fukušimu i stigao u grad Sirakavu, zaobišavši ga s istočne strane, tamo je dva dana čekao da se pojavi čovek u crnom koji mu je stavio povez preko očiju i odveo ga u neko selo na brežuljcima gde je proveo noć i sledećeg jutra pregovarao o nabavci jaja s jednim čovekom koji nije izustio ni reč i čije je lice bilo prekriveno svilenim velom. Crnim. Na izmaku dana sakrio je jaja u svoj prtljag, okrenuo leđa Japanu i pošao natrag.

Tek što je za sobom ostavio poslednje kuće u selu, neki čovek ga sustiže, trčeći, i zaustavi ga. Nešto mu reče, uzbuđenim i strogim glasom, zatim ga povede natrag, ljubazno ali odlučno.

Erve Žonkur nije govorio japanski, niti je mogao da ga razume. Ali je

shvatio da Hara Kej želi da ga vidi.

CW & BU

13.

ODMAKOŠE PREGRADU od pirinčanog papira, i Erve Žonkur uđe. Hara Kej je sedeo prekrštenih nogu, na podu, u najudaljenijem uglu sobe. Bio je u tamnoj tunici, nije nosio nakit. Jedini vidljiv znak njegove moći - jedna žena izvaljena pokraj njega, nepomična, s glavom u njegovom krilu, sklopljenih očiju, ruku skrivenih pod raskošnim crvenim ogrtačem koji se širio svuda unaokolo, poput plamena, preko asure boje pepela. On joj je lagano milovao kosu: izgledalo je kao da miluje dlaku kakve dragocene životinje, utonule u san.

Erve Žonkur prođe kroz sobu, sačeka na domaćinov znak i sede preko puta njega. Ostadoše u tišini gledajući se u oči. Priđe jedan sluga, neprimetno, i spusti pred njih dve šoljice čaja. Potom nestade. Tada Hara Kej poče da govori, na svom jeziku, monotonim glasom koji se prelivao u neku vrstu neprijatno izveštačenog falseta. Erve Žonkur je slušao. Gledao ga je pravo u oči i samo je u jednom trenutku, gotovo i ne primetivši, spustio pogled na ženino lice.

Bilo je to lice devojčice.

Podiže pogled.

Hara Kej ućuta, uze šoljicu čaja, prinese je ustima, pričekala koji sekund i reče

- Pokušajte da mi objasnite ko ste.

To reče na francuskom, otežući pomalo vokale, hrapavim glasom,

istinskim.

CW & BU

14.

NAJZAGONETNIJEM ČOVEKU U JAPANU, gospodaru svega onog što je svet uspevaao da odnese sa tog ostrva, Erve Žonkur pokuša da ispriča ko je. Učinio je to na svom jeziku, lagano, ne znajući tačno da li Hara Kej može da ga razume. Nagonski je odbacio svaki oprez i ispričao bez uvijanja celu istinu, ništa ne dodajući niti izbacujući. Istovetnim glasom nabrajao je kako beznačajne detalje tako i presudne događaje, pomažući se tek naznačenim pokretima, kao da u uspavljujućem ritmu, skrušenom i neutralnom, čita spisak predmeta izbavljenih iz požara. Hara Kej je slušao, nepomičnog lica koje nije odavalo nikakvu emociju. Nije skidao pogled sa usana Ervea Žonkura kao da one behu poslednji redovi kakvog oprostajnog pisma. U sobi je sve bilo tako tiho i nepomično da ono što se iznenada dogodi, poprimi razmere nečeg strašno značajnog, a beše gotovo ništa.

Iznenada,

bez ijednog pokreta,

ta devojčica,

otvori oči.

Erve Žonkur nastavi svoju priču ali nagoniski spusti pogled na nju i ono što vide, ne prestajući da priča, bilo je da te oči *nemaju istočnjački oblik*, i da, *sa uznemirujućom upornošću*, zure u njega: kao da od samog početka nisu ništa

drugo činile, ispod kapaka. Erve Žonkur odvrati pogled što je prirodnije mogao, trudeći se da nastavi svoje izlaganje nepromenjenim glasom. Ućuta tek kada mu pogled pade na šoljicu čaja spuštenu na pod ispred njega. Podiže je jednom rukom, prinese je ustima i lagano otpi nekoliko gutljaja. Nastavi da priča, spuštivši je nanovo ispred sebe.

15.

FRANCUSKA, PUTOVANJA MOREM, miris duda u Lavildjeu, parni vozovi, Elenin glas. Erve Žonkur nastavi da pripoveda svoj život, kao što nikada do tada, u svom životu, nije činio. Ona devojčica je i dalje zurila u njega, s jednim žarom koji je svaku njegovu reč oslobađao obaveze da bude upamćena. Činilo se da je soba već utonula u neku večnu obamrlost kad odjednom, savršeno nečujno, ona izvuče ruku ispod ogrtača i spusti je na asuru, ispred sebe. Erve Žonkur vide kako ta svetla mrlja iskrsava na samom rubu njegovog vidnog polja, vide je kako ovlaš dodiruje šoljicu čaja Hara Keja, a onda, neobjašnjivo, nastavlja da se kreće sve dok bez oklevanja ne uhvati drugu šoljicu, koja je sasvim izvesno bila šoljica iz koje je pio *on*, nežno je podiže i prinese ustima. Hara Kej nije ni u jednom trenu skrenuo pogled sa usana Ervea Žonkura.

Devojčica tek neznatno podiže glavu.

Prvi put odvrti pogled od Ervea Žonkura i spusti ga na šoljicu.

Okretala ju je, lagano, sve dok njene usne ne dodirnuše upravo ono mesto gde je pio *on*.

Sklopivši oči, otpi gutljaj čaja.

Odvoji šoljicu od usana.

Ponovo je spusti tamo odakle ju je uzela.

Sakri ruku ispod ogrtača.

Ponovo položi glavu na krilo Hare Keja.

Otvorenih očiju, zureći u Ervea Žonkura.

CW & BU

16.

ERVE ŽONKUR JE JOŠ DUGO PRIČAO. Ućuta tek kada Hara Kej odvrati pogled od njega i jedva primetno klimnu glavom.

Tišina.

Na francuskom, otežući pomalo vokale, hrapavim glasom, istinskim, Hara Kej reče

- Ako budete želeli, biće mi drago da vas ponovo vidim.

Prvi put se nasmeši.

- Jaja koja imate kod sebe su riblja jaja, gotovo da su bezvredna.

Erve Žonkur obori pogled. Tu je stajala njegova šoljica čaja, ispred njega. Uze je i poče da je okreće i da je posmatra, kao da nešto traži na njenom islikanom obodu. Kad pronađe ono što je tražio, on tu spusti usne, i ispi tekućinu do dna. Potom vrati šoljicu na njeno mesto i reče

- Znam.

Hara Kej se grohotom nasmeja.

- Jeste li zato platili lažnim zlatom?

- Platio sam ono što sam kupio.

Hara Kej se ponovo uozbilji.

- Kada odavde budete izašli dobićete ono što želite.

- Kada se budem živ vratio s ovog ostrva primićete novac koji vam sleduje. Imate moju reč.

Erve Žonkur ne sačeka odgovor. Ustade, načini nekoliko koraka unazad, potom se nakloni.

Poslednja stvar koju vide, pre nego što će izaći, behu njene oči, zagledane u njegove, savršeno neme.

CW & BU

17.

NAKON ŠEST DANA Erve Žonkur se ukrcao, u Takaoki, na brod holandskih krijumčara koji ga je prevezao do Sabirka. Odatle se popeo uz kinesku granicu sve do Bajkalskog jezera, prevalio četiri hiljade kilometara sibirskog prostranstva, prešao preko Urala, stigao u Kijev i vozom proputovao kroz čitavu Evropu, od istoka ka zapadu, sve dok, nakon tri meseca putovanja, nije stigao u Francusku. Prve nedelje aprila - u vreme Velike mise - obreo se pred kapijama Lavildjea. Tu se zaustavio, zahvalio Bogu i ušao u varoš pešice, brojeći korake, zato što je svaki imao svoje ime, i zato da ih nikada ne zaboravi.

- I kakav je kraj sveta? - upita ga Baldabju.

- Nevidljiv.

Svojoj ženi Elen doneo je na dar svilenu tuniku koju ona, onako stidljiva, nikada nije obukla. Ako bi je opipao prstima, činilo ti se kao da dodiruješ oblak.

18.

JAJA KOJA JE Erve Žonkur doneo iz Japana - bilo ih je na stotine, priljubljenih uz pločice dudove kore - behu, kako se ispostavilo, savršeno zdrava. Te godine je proizvodnja svile, u Lavildjeu i okolini, bila izvanredna, i po količini i po kvalitetu. Odlučiše da otvore još dve svilare, a Baldabju pored crkvice svete Agneze podiže manastir. Nije bilo jasno zašto, ali zamislio ga je okruglog, te projekat poveri jednom španskom arhitekti koji se zvao Huan Benites i koji je uživao izvestan ugled u branši graditelja *Plazas de Toros*.

- Naravno ne sa peskom, u sredini, već sa baštom. I ako je moguće glave delfina, umesto bikova, na ulazu.

- Delfin, *señor*?

- Znaš kako izgleda ta riba, Benites?

Erve Žonkur je sabrao nekoliko cifara i otkrio da je bogat. Kupio je nekoliko jutara zemlje, južno od svog poseda, i proveo letnje mesece praveći nacrt za park u kojem bi se moglo opušteno i u tišini šetati. Zamišljao ga je nevidljivim poput kraja sveta. Svakoga jutra navraćao je kod Verduna, gde je slušao lokalne priče i prelistavao novine koje su stizale iz Pariza. S večeri bi dugo, na tremu svoje kuće, sedeo sa svojom ženom Elen. Ona bi čitala knjigu, glasno, i to ga je činilo srećnim jer je smatrao da nema lepšeg glasa, na čitavom svetu.

4. septembra 1862. napunio je 33 godine. Sipio je njegov život, pred njegovim očima, nepomućen prizor.

CW & BU